

Historien om Istedgade overgiver sig aldrig.

Historien om de berømte fakkeltog igennem Istedgade den 4.maj, begyndte vel nok allerede under besættelsen. Både på Vesterbro og andre steder blev der ofte lagt blomster, hvor en dansker var blevet skudt af tyskerne eller af deres håndlangere.

Traditionen ophørte ikke med Danmarks befrielse d. 4. maj 1945. På Vesterbro blev der stadigvæk lagt blomster og somme tider også tændt lys ved nogle af de steder, hvor mennesker var blevet myrdet. I begyndelsen af 1950'erne diskuterede vi i Danmarks Kommunistiske Partis (DKP) distriktsledelse på Vesterbro, hvordan vi kunne rejse folk lokalt til modstand mod Nato og mod planerne om et dansk-tysk militærsamarbejde. En eller anden fik den idé, at knytte an til traditionen med blomster og lys den 4. maj. Beslutningen blev, at alle de steder i Istedgade hvor mennesker var blevet myrdet, der skulle stedet markeres med et grankors og en fakkeltog. De kommunistiske kvinder gik i gang med at fremstille disse kors. Fakler blev indkøbt og vi fik fremstillet løbesedler, der blev delt ud i forbindelse med de opstillede mange kors og fakler. Sådan gik det et par år. Vores aktion var blevet godt modtaget, så vi gik et skridt videre og stillede også en rød fane med en fanevagt på 2 -3. mand, hvor vi havde sat en fakkeltog. Vi havde så droppet grankorsene. Som sædvanlig delte vi løbesedler ud og efter ca. 1. time sluttede demonstrationen, alt foregik stille og roligt. Der var altid mange mennesker, som kom og så på, flere fortalte, at vi måske ikke stod på det helt rigtige sted, det var ikke ud for nr. 27 men 31 at mordet havde fundet sted. Der kom også folk med blomster og nogle fortalte om de der var slået ihjel. Det kunne være familiemedlemmer eller venner og kammerater, der godt ville fortælle. I slutningen af 50'erne ændrede vi igen på formen. Vi ville godt vække mere opmærksomhed end vi allerede nu havde gjort i flere år, så nu skulle det være en rigtig gå-demonstration ned gennem Istedgade og der skulle afsluttes med et møde i Enghave Parken. Vi stillede fakler og fanevagter op som sædvanlig, men så stillede vi også 3 faner op ved Hovedbanegården 2 røde faner, og en fane, som det bekendte frihedsrind - en blå dug med hvide og røde striber. Første gang var der vel også 10-15 partifolk bag disse faner, som på et bestemt tidspunkt begyndte en langsom demonstration ned gennem gaden. Efterhånden som de passerede de opstillede fanevagter, sluttede de op bag demonstrationen og samlede på den måde flere og flere faner og demonstranter ned gennem Istedgade hvor vi fortsatte gennem Lyrskovgade og bag om ind i Enghave Parken. Faklerne blev smidt foran den lille tribune og tre taler blev budt velkommen. Dengang var det altid en kendt person fra modstandskampen og DKP. Der var også altid en repræsentant for Danmarks Kommunistiske Ungdom, DKU. Og den tredje var altid en kendt person fra Fagbevægelsen eller Fredsbevægelsen eller fra en solidaritetsorganisation, som f.eks. Vietnambevægelsen mod USA's krig i Sydøstasien.

Efterhånden blev det ikke blot et arrangement for DKP og DKU på Vesterbro, men en tradition som hele det københavnske Kommunistparti sluttede op om, hvilket igen havde til følge, at der kom musik i spidsen for demonstrationen. Den startede fortsat fra Hovedbanegården og nu var det ikke kun nogle ganske få, men ofte flere hundrede personer og med partifaner fra den ganske by, der begyndte demonstrationen ned gennem Istedgade. Formen, hvor vi havde opstillet fane- og fakkeltog i gaden, blev stadig fulgt. Det skal naturligvis også tilføjes, at mange beboere fra Vesterbro sluttede op. Ikke alle gik med, men mange satte lys i vinduerne og fulgte demonstrationen herfra, og i gaden var der altid mange andre fra bydelen, som skulle se det smukke syn. Igennem alle de år jeg havde noget med Fakkeltog

at gøre, var det et rent DKP.-arrangement. Det vil sige til 1977-78 hvor jeg flyttede fra Vesterbro. Jeg har haft med arrangementet at gøre siden 1952-53. Det er mange forskellige mennesker der har optrådt som taler og jeg kan naturligvis ikke huske dem alle og slet ikke i den rigtige rækkefølge, men traditionen med tre taler blev altid fulgt: En kommunistisk modstandsmand/kvinde, en fra DKU, og en som næsten altid også var kommunist, men kendt fra sit arbejde i en eller anden bevægelse eller organisation.

Når arrangementet var slut var der fest i partilokalerne, der dengang lå i Dannebrogsgade nr. 15. Ofte stod folk her, som sild i en tønde, men med musik og sang til ud på de små timer, sluttede den 4 maj altid på Vesterbro, med noget der kunne ligne "befrielses" stemning. DKP stod dengang stærkt i bydelen, selv i den svageste tid 1957-58 var der 3-400 medlemmer, fordelt på flere lokale afdelinger. Organiseringen og afviklingen af fakkeltoget var en stor opgave, der krævede mange aktive folk.

Det var mange steder i Istedgade, at der var blevet myrdet folk under besættelsen. Nogle var skudt på gaden, mens andre var skudt i deres lejligheder, når de skulle se hvad tyskerne foretog sig. Tyske soldater havde under de store folkestrejker i sommeren 1944 opstillet en kanon på Enghave Plads så de kunne skyde ned gennem Istedgade og patruljer af soldater gik ofte igennem og råbte til folk, at de skulle lukke deres vinduer ellers ville der blive skudt. Det var ikke tomme trusler. På Vesterbro blev der f.eks. den 26. juni 1944, i følge politiets rapporter, dræbt ni personer og såret tyve. Den 1. juli dræbtes fire på gaden og ti blev sårede. Stadig ifølge politiets rapporter kostede alene Folkestrejken 21 dræbte og 90 sårede (ud over de sårede, som ikke søgte hjælp på byens hospitaler) på Vesterbro. Parolen: Istedgade overgiver sig aldrig blev opfundet under de store Folkestrejker og en af de første KOPA-folk Johan Sørensen har fortalt, at de løbesedler, som blev kastet ud fra de øverste vinduer havde en tekst hvor det stod -Rom og Paris kan I ta' - men Stalingrad og Istedgade overgiver sig aldrig. Johan fortalte også at der blev hængt en transparent op tværs over gaden og at den var hængt op tæt på Gasværksvej, men der var også hængt engelske, amerikanske og røde flag op lige som de samme flag blev brugt på de barrikader, der ofte blev rejst ned gennem gaden. Johan Sørensen var meget aktiv under krigen, som han gik igennem uden at blive taget. Han var, efter krigen igen aktiv i både lejerforening og i partiet på Vesterbro og med til at arrangere fakkeltogene i Istedgade.

Med venlig hilsen

Jørgen Tved.

Jørgen Tved var i sin tid distriktsformand for DKP-Vesterbro og medstifter af Vesterbro Lokalråd